

BIZTATÓ ÖRÖMTÜZEK

IRTA: DR. BURKA P. KELEMEN

Mi, idegenbe szakadt árva-magyarok, akik lelki-tesztileg külföldön élünk, mozgunk és vagyunk, keserves tapasztalásokból látjuk és tudjuk, hogy tudatos rosszakarat, bünsé politika és ellenséges mentalitás következtében sok időn keresztül mennyire lejárattak, kuckóba kényszerítették, észre sem vettek és félreismertek voltunk nemzetközi viszonylatban. Nyilatán kigyómon, hogy szinte vért kergetgett nem egyszer fiatalokadás szemembe s agyvelőmbé ez a szomorú való.

Minap azonban más tapasztalás öröme ömlött végig eremben. Lelkembé markolt, magyar szívem működését majdhogyanem lázra gyújtotta egy nagy elterjedtségű amerikai angol újság olvasása. Ez a több, mint ötszáz ezer előfizetővel dícsőkövő lap, mely tehát ugyancsak széleskörű nyilvánosságot jelent legutóbbi példányát az ugyancsak kizárólag Óhazánk világhírű hírdetői szent Imre-jubileumának szolgálatába állítja.

S talán nem csak látásom, hogy e jubileumból biztató örömtüze fénye, lángolása sugárzik szét a nagy világba egy tenyérnyire szigorított és eleven halálraítelt magyar országcsónok kis területéről, mely mindamellett éppen nem szűkülödik szép történelmi múlt, gondviseléseszerű érdemek és teljesítmények híján.

Az örömtüze gyújtogatója egy arra hivatott, jószágos, atyál jobb, ki a részrehajlást nem ismerő, tiszta létele magaslátából tud is, akár is odamutatni, ahol van igazi jogom elismerésre és megünneplésre. Ennek az örömtüze gyújtó gesztusának természetes eredményeként emelkedik ki aztán az utóbbi idők félreismertéséből, illetőleg ismeretlenségéből ez az erőszakos megfirtított kis ország és kerül az érdeklődés és figyelem középpontjába.

Mikor a trianoni szégyen-béke dülő-fülő gazdái legszivesebben agyonhalgatták és végké még az emlékezetből is mindenesetűl kitörölni szeretnék az ezeresztendő múlt, hajdan erős magyarországot, akkor a Szent Imre jubileum olyanféle hatást varázolt lelki gyönyörűségünkre, mint mikor a borus, sötét, csaknem csillagtalan éjszakát bíboros hajnalhasadás váltja föl. S ezért nekünk, maroknyi maradt-magyaroknak hállásnak illeik és kell is lennünk. Ugyis hátálán, de mennyire, a történelem, mely veszni hagyja azt, ami érdem, feledésbe engedi azt, ami kivérendű jog és elmei a szabad beegazolást abba, ami szent, véren szerzett szerzemény ... Így történelmet, hogy egy nép, mely hivatásának élt, egy ország, mely vezető szerepet is töltött be, megérte azt, hogy ismeretlen hamupópként sarokba szorítsák ellenséget.

Amde van tragikus nemzeti létsorsunknak egy valamiképp vizsgálható vonása, mely történelmi, sőt öntapasztalásból ismert valóság is. Az, hogy mi még örömlőnknek is csak könnyek közt örülhettünk. Így volt ez régtől fogva mindig s ma sincs másképpen. Bárha bizonyos pokoli összeesküvő törekvéseknek sikerült is nevünk, fajánk és nemzetünk befektetése és megőcnöktése, most mindazonáltal eddig példátlan szentén színhelyévé vált árva, törpe-Magyarország, mert világhírnévű jubileumot engedélyezett és hirdett maga a pápa első apostoli-kerályunk szűzi felgyelmezésében eszményű kristályosított dícső leveletfele halálának kilenc százados fordulóján.

A különféle bajnokságok lázas hajszolására idején épp a hivatalosan nyilvános tett jubileum következtében sem közömbös, sem érdektelen nem lehet Szent Imre herceg glóriája, lilomos koronával fenkőlt homlokán. Hlsz ő is igazi bajnoktipus, még a legjavából, aki a férfiság ropogó, életerős egészségében tiszta testi-lelki ura tudott lenni fejedelmi pompa,

mód és egyéb környező körülmények ellenére is mindannak, ami ösztön ... Micsoda pazar lelki erő és testi ruganyosság megtestesítője s ekként milyen királyságra termett vesző ideál ez a szent magyar levente, Imre király! Aki rövid huszonegy-néhány esztendő életideje dacára is halhatatlanságra öltözött és hófehér egyéniségével fényes tükrre, példaképe, bajnoka lett világszerű a mocsoktalan igazi embert mutató tiszta erkölcsnek ...

Igy lett ő halála után kilencszáz esztendő múlva is porba szuttott fajtajának, egész nemzetének felemelője s szűzi lelke, tündöklő egyénisége ragyogásából így szóródik reánk is valamelyes fénycsóva, mely észrevételei a világgal, hogy az a nép, amely szenteket, a hősiesség legkimagaslóbb képviselőit termelte ki magából, melynek három évszázados uralkodó családjára a szentesség dícsőfényében ragyog számos tagjával, érdemes és kes. Köszönjük neked est szűz Imre királyfink és köszönjük a Gondviselésnek, hogy a miénk, hogy nekünk adta és büszkeségünk voltál és maradt! Hódolattal övezünk megdicsőülédnek kilencszázados jubileumán és szent fölvetés gyaránt éi bennünk: életben-halálban méltó lenni hozzád. Hihe-tőleg imádság is, meg epedő kívánság is minden magyar lélekben az, hogy az Óhazából szertevilló jubliáris örömtüze fényességét vajha a biztatóbb magyar jövő kedvező előjelének tekinthetnénk! ...

Rothermere párhuzamot vont az Óhaza és Kanada között

"UJBÓL KI FOG AZ ÉG DERÜLNI FELETTÜNK" — MONDOTTA NEMZETÜNK NAGY BARÁTJA A LONDONBAN TÁRGYALÓ MAGYAR KÉPVISELŐKNEK

A Magyar Távirati Iroda jelen tti Londonból: Lord Rothermere az interparlamentáris konferencia magyar delegátusainak tiszteletére ebédet adott a Savoy-szállóban, mely magyar és angol lofogókkal és magyar nemzeti színű virágokkal volt díszítve. A zenét magyar cigány zenekar szolgáltatta. Az ebéd befejeztével Rothermere lord az angol királyné és Horthy Miklós kormányzóra írtette poharát, majd Esmond Harmsworth a magyar parlamentet és Berzeviczy Albertet, mint a magyar delegáció elnökét, köszöntötte fel.

VAN EGY KÉRDÉS, MELYBEN MINDEN MAGYAR EGYETÉRT.

Felejtethetetlen budapesti utja alkalmával — mondotta Harmsworth — kitörölhetetlen hatást gyakorolt rá a magyar parlament pompás épülete, amely diadalal állja ki az összehasonlítást a londoni Westminster-palotával is, amelyre pedig az an-

gol nemzet annyira büszke. De az volt a benyomása, hogy ez a hatalmas palota nem a mai csokélyebszámu képviselők számára épült, az volt az érzése, hogy sok üres hely várja újból gazdáját. A magyar parlament az egész egységes Magyarország összes parlamenti képviselőit van hivatala befogadni és Anglia öszinte kívánsága, hogy minél előbb eljőjön az a nap, amelyen megfeleljen a parlamenti hivatásának. Magyarországi utja alkalmával megérett, hogy van egy kérdés, amely Magyarországon nem ismer pár tokat, felekezeteit és osztályokat: ez a hazaszeretet és az az izzó, mindenkit egyformán átölelő remény és kívánság, hogy a hazát újból egységesnek és nagygnak láthassák.

"A MAGYAR ÉS AZ ANGOL JÓBARÁT LEGYEN..."

— A jelenlegi delegáció a leg nagyobb parlament küldöttség, amely a magyar parlament nevében valaha Angliában járt.

A delegátusok tapasztalhatták, hogy Angliának is megvannak a maga nehézségei, de azt is érezhették, hogy Magyarország bajai és küzdelmei iránt Anglia minden pártja és osztálya őszinte megértéssel és együttérzéssel viseltetik és hogy igazán rokonszenven a magyar ügygel. Rothermere lord remélte, hogy az ősszel Magyarországra ellátogathat, de legnagyobb sajnálatára ez akadályokba ütközött. Az általa indított mozgalomnak már eddig is sikerült felbresszteni a magyar ügy iránt és remélhetőleg az igazi konkrét eredmény nem is fog elmaradni. Ha az összes magyarok továbbra is egységes és erős akarattal fognak dolgozni a közös cél érdekében, teljesülni fognak Magyarország jogos törekvései és kívánságai s ha majd visszakapja elvesztett gazdag területét és újból az a nagy, hatalmas ország lesz, amely valaha volt, a magyar és angol nemzeteket összekötő hagyományos barátság szálal szétszakíthatatlanokká fognak válni. Legnagyobb örömmel a magyar parlamentre ürti poharát.

KANADA IS NEHÉZSÉGEK-KEL KÜZD

A gazdasági nehézségek, amelyekkel Magyarország küzd, azonosak azokkal, amelyekkel most az egész világ szenved. Magyarországon a buza ár majdnem függőleges irányban zuhan, Ausztráliában a két legfontosabb éstermelési cikk, a gabona és a gypju ára esett. Kanadában ugyancsak a legutósbabb mezőgazdasági termékek árzuhanásával állunk szemben. Még nem tudjuk, hová fog mindez vezetni. Mindenesetre bizonyos, hogy a közeljövőben nagyon össze kell majd szorítani a szíjat, amíg újból ki fog derülni az ég felettünk. De az biztos, hogy nem ez az idő a jelenlegi kormányzás szabályozásának alapvető változtatására. Mindenesetre várni kell az ilyen kérdésekkel, míg a gazdasági viszonyok lényegesen javulnak. Addig is Magyarországon mezőgazdasági erőforrásaik alapos megvizsgálása, esetleg a kivitel fejlesztésének vagy új alapokra feltetésének nagy lehetőségeit nyitja meg. Bsetleg az intenzív buzatermelésről a földelmezésből állatnyesztésre lehet áttérni.

Berzeviczy Albert a konferencia tagjainak öszinte köszönetét talmacsolta Rothermere lordnak a meghívásért, amely lehetővé tette, hogy az estét a lord társaságában tölthessék. Egyezsersmind a magyar közelet mely és forró háláérzését fejezte ki azért az apostoli buzgalmu fáradozásért, melyet Magyarország érdekében nemcsak zelelőséggel és hatalmas eszközökkel kifejtett és amely Európá kövéleményének változását idézte elő. A magyar nemzetnek lehetnek hibái, de a hálátlanság nem tartozik ezek közé.

"MINDEN ANGOL ISMERI A MAGYAROK HAZAJÁT"

Ezután lord Rothermere emelkedett, hosszantartó lelkes ovációtló kísérve, szólásra.

— Csak néhány megjegyzést akarok tenni — mondotta — Minden olvasott angol ismeri Magyarországot nevé és tudja, hogy a civilizált világ mennyire tartozik Magyarországnak és tudja, hogy ezt az adósságot

— Kanada tökéletes gépeivel, fejlett berterjes buzatermelésével a magyar gazdaság talán nehezebben veheti fel a versenyt, de a baromfityesztés, a vaj- és tojáskivitel, vagy esetleg az állat- és huskivitel több eredménnyel kecsegtethet.

MAGYAR CÉLERT DOBOG ROTHERMERE SZIVÉ

Végül újra biztosította a vendégeit, hogy szíve változatlanul továbbra is a magyar célért dobo. Hangzott, hogy küzdelni kell a régi Magyarország visszaállításáért. Két helynév van a magyar történelembé bevése: Mohács és Trianon. Trianon noha nagyon súlyos igazságtalanság, mégsem olyan katasztrófa, mint Mohács volt. Ezért az új határok mindkét oldalán lakó magyaroknak össze kell tartaniok, hogy Trianon felett diadalmaskodjanak. Remélli, hogy a sora kerékének fordulása nemcsak az új határokhöz közel eső magyarok által lakott területeket fogja az anyaország hoz visszahozni, de mindast, amit Magyarország valaha a világháboruban elvesztett. Csak azt tanácsolja, hogy a magyarok a török elleni háborúk szerelemét és annak dícső hagyományait élessék újból.

NAGYSZERŰ EJTŐERNYŐT TALALT FEL EGY DEBRE-CENI TECHNIKUS

Egy fiatal magyar feltalálót ünnepelet a budapesti-mátyásföldi repülőtéren megjelent avia tíkai szakértők csoportja, midőn-Nánássy István huszonhat éves debreceni technikus sokéves kísérletezés, munka, visszautasítás és hiábavaló kilincselel után végre bemutatotta ta lálmainál, az automatikus ejtőernyőt, amely a repülőgépeken használatos eddigi ejtőernyőkkel szemben géppel és sürített levegővel dolgozik, amil szakértők szerint feltétlenül nagyobb biztonságot jelent.

Egy rendes utasszállítógép ü-tashelyére egy negyvenöt kilogrammos szákot helyeztek el. Erre a szákra szerelte fel Nánásy István négy és félkilogrammsúlyú gépezetét az ejtőernyővel. A gép startolt, majd gyors iramban repülni kezdett s a térség közepe felett, négy száz méter magasságban a repülőgépben ülő feltaláló ledobta az ejtőernyővel és géppel felszerelt szákot, amely kimért lassusággal kezdett repülni a föld felé. A plóló stopperének mutatója szerint Nánássy ejtőernyője 0,85 másodperc alatt nyílt ki, ami világrekordot jelent az ejtőernyők történetében. Egyébként minél súlyosabb teherrel esik az ejtőernyő, annál gyorsabban nyílik ki, tehát feltételezhető, hogy egy 60—65 kiló emberre csatolva még rövidebb időn belül kezd meg működését. A homokszákkal történt kísérlet, szakértők szerint várakozáson felül bevált. A plóló ugyan most még nem kapott engedélyt, hogy saját magán próbálja ki az ejtőernyőt, azonban szeptemberben bizonyosan ő maga ugorhat ki ejtőernyővel egy gépből, amikor is 40—45 méter magasságból akar a földre szállni. Erre ugyancsak nem volt példa, mert a legalacsonyabb kiszállás is 75 méter magasságból történt.

MELYEK KANADA LEGNAGYOB IPARI VÁROSAI?

A gyárak kimutatásai alapján összeállított hivatalos adatokból tudjuk, hogy Kanada legnagyobb ipari formalmu tizenkét városa a következő: Toronto áll első helyen az ipari "kivittel" 566 millió dollár évi termelésével, utána Montréal következik 564 millióval, majd Hamilton 166, Winnipeg 106, Vancouver 94, Oshawa 85, Ottawa 62, Kitchener 50, London 48, Three Rivers 46, Quebec 44 és Calgary 42 millió dollár értékű ipari termeléssel.

LILJOMHERCEG

IRTA: SZEKULA JENŐ

Távoll rengeteg mohos sötétzöld öblből idáig hangzott a szarvasbögés. A királyfi merengő arcát bámult a deréztattá ködlő erdő felé.

— Holnap vadászat lesz — suttogta komor tekintettel.

Szerette a bolongást a szabad ligetekben, de nem barátja vérontásnak, hogy leoldósonek egy csomó szabad és ártatlan állatot. De nem vonhatja ki magát kegyetlen urak vadulatságából, akik máris szeméretű vetik, hogy tulokkat imádkozik. Rést szokott yenni a vezérek és várjobbágyok megbeszélésein is, de a haditanácskozás láthatólag untatja, fáradt kék szemét ilyenkor az ég fodros felhőin járta, mintha lelke más világűrűzekben kalandolna ... Megmutatja, ha kívánják tőle, hogy nyíllal, kelevéssel ugyanugy tud bánni, mint bármelyik híres vitéz. De ártatlanul kiontott vér nem fog az ő kezéhez tapadni soha. S tisztaéletű papok között jobban érzi magát, mint ökröbörömlőnyes dőcsőlő urak között.

— Milyen nyugtalan szívűt a szél, — ismételtet viaszkefés arccal.

Valami gyermekes fogadólomból hosszabb bőjtöt tart, bár az udvari orvos tiltotta és óvta ettől. Ó már napok óta kegyelen és vizen éi, ami erősen legyengítette. S meg lehet, hogy újra láz kinozza. S csak áll kúria, a magas könyökűn s bámulja a Duna fodros vizét é hallgatja a szőlő orgonázását, amely messze réi hegysékből magával sodorja a hűselt és nyír

kos lehetét. A nagy szélben a hegyoldalban épült a királyi lak, minden eresztékében nyöszörgött és nyirkogott, mint va lamli hajóroncs. Az egész olyan, mint valami deszkából épült óriási hodály. De ha az ősök sátorpouyvak alatt háihat tak, akkor a magyar királyok éhetnek fából ácsolt palotában is. És a királyfi gógós elégtétellel gondolt arra, hogy német anyja minden kincsét és ezüstmarháját áldozta arra, hogy az Istennek székesegyházát emeljen Fehérvárott és később Veszprém városában, — addig nekik még nincsen kőházuk. És talán nem is lesz soha.

Őszerzárkódik. Távolról úgy tetszik, mintha tüzek rémtenétek Mintha föllobognának a nyires szélben a harci tüzek, miket pogány, lázadó nagyurak gyújtának. Pedig csak az ég szegélye pirosodik. S mintha felnyulna a felhőkig egy szürke rém, árnyalakja a meggyilkolt Koppánynak. Pedig csak az esti ködben párló szízes fénylik olyan sejtelmesen.

Nyilván láz nyugtalanítja, hogy már látomások kísértgetik. Merengéséből egy hang — jaszta föl az erkély sötétjéből. — Te is jössz vadászni, Henrich?

A kis bajor unokafivére áll a háta mögött, hálóköntösben. Itt vendégeskedik az esztergomi kastélyban. S a fejedelmi kuzin, Heinrichnek szólítja őt, — miután erre a névre kereszteltetelt, de a német nevet megtanulni sem tud magyarok gyurták át a nevét Imrének. S így ismeri már mindenki. — Vadászni megyek, — rebegi fáradtan.

— Hát nem vagy lázas? — Nem vagyok, — mondja tétován.

Mert nem akarja bevallani rokonának sem, hogy betegnek érzi magát. Minek nyugtalanítaná övét é különösen az apját, akinek öregedő szeme az utóbbi időben annyi aggodalommal kémeili. Hadd gondolják, hogy vidám és boldog és egészséges, míg a vadat hajszolja hangos kürtszóra figyelve az erdőn.

De a szobájába érve, térdve omolva öröklösszat imádkozik míg akaratlanul megerednek a könnyei. S féltájtalan végigterülve a nyoszolyán, hirtelen kámzsás árnyalak jelent meg elborult tekintete előtt, de csodálatosképpen nem Gellért püpkö, aki a nevelője volt, hanem ama Mór nevi igénytelen mártonhegyi papé, — akit ő hetszer megcsókolt, mikor Pan nonhalman először megpillantotta, mert áhitatos gyermekszíve, már akkor megéreztte, hogy ez a Mór szent volt.

— Hozzá akarok lenni hasonlatos én is, — dadogja, míg szédülő fejét elnyomja az álom. Nagy nyugtalanság és szomorúság fogja el, míg hajnalban a vadékaik nyíllövő és geryelvű gyakorlataiban gyönyörködik, hogy ez a Mór szent volt.

— Hát én mit adhatnék az égnek? S mintha tündéri fényárban uszna most a templom, és a lán góltó oltár felől hangtalan szólam fuválna feléje: — Dícső dolog a lemondás. Hát tisztán és örömtelüül fog élni ... Igen, hurcolja a járnart, ha a szíve beleszakad, akkor is. De most nagyon sápadt az arca, míg megsarkanytuza a paripáját, vágta a néma komor, hangtalan, kövé deruedt rengeteg felé.

— Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkének pedig kárát vallja.

Dehát van-e megállás, vagy visszafordulás az uton, amelyen megindult, hogy apjának kedvében járjon. Lehet szent valaki, akit aranytönszúra ültet a kevelység. Szeretne előbb ni magától mindent és visszavonulni nagy komor magányosságba, de akkor elszomoritaná az apját, akik pedig legjobban tisztelt mindenkinél a világon. S míg szépjárásu paripája táncol vele az udvaron s a fehéréke lédek az ablakokból kihajolva megcsodálják szögfürtjeit és halovány arcát, csak a cillicium vasszöglet, mit tükön hordoz se lyemköntöse alatt s melyek vérsre sértik a bőrt, — emlékeztetik arra, hogy a földi életben nem az örömet választotta, kiserőtársául, hanem a szenvedést.

De nem tud földerülni akkor sem, mikor a vadásztársaság kiér a pusztára, s elvonulnak a karámok alatt, amely körül most is táboroz a ménés, amely valamikor a dedapjé volt, aki még pogány volt és fehér lovat áldozott a sötétség Istenének. A szent kancák fehérsörényű i-vadékaik ott nyílhognak most a réten, de tejüket senki sem feji már reggelente. S a királyfi arra gondol, hogy neki nagyon sokat kell szenvednie és imádkoznia, mert vezekelnie kell nemcsak a maga és rokonsága, hanem összes elődei vétkeiért is.

Csak akkor dobban a szíve nagyot, mikor a nyárfához érnek. Innen már látszik a királyfi hitvésének nyári kását. A kertben talán még virág

zik a liljom, a királyfi kedvenc virága. Heves szivdobogás fogja el hirtelen, s az arca visszanyeri eredeti haloványágát, amit a hajnali lovaglás kiszínesített. Rákiált a fegyverbordozó jára, Konrád nevű német vitézre: — Sarkantuzd a kablát, gyérünk.

Vad vágy fogja el hirtelen, hogy karja közé ölelje a hitvését, aki még mindig lány és gyermek, — II-ik Kesimir dalmit király lánca. Talán, hogy elbucsuzzon tőle, mielőtt erre a vadászatra indulna, ami utolsó útja is lesz, meglehet. De a vitézkorsort előtt megrántja a fiéket, visszatörpán.

— Minek nyugtalanítanám szegénykét? Talán még alszik? Ót éve nős a királyfi, de a dalmit királylányt nem csókolta meg egyetlenegyszer sem. Hiven fogadalmához. Késő éjszaka egyszer szolgájának társaságában betért a veszprémi templomba, amelyet Gizella királyi né építetett, s térdén ájtatoskodva meghatva a feje fölé a jóságotól, azt kérdezi hangon, elfogódott szívvel. — Hát én mit adhatnék az égnek?

Csak akkor dobban a szíve nagyot, mikor a nyárfához érnek. Innen már látszik a királyfi hitvésének nyári kását. A kertben talán még virág